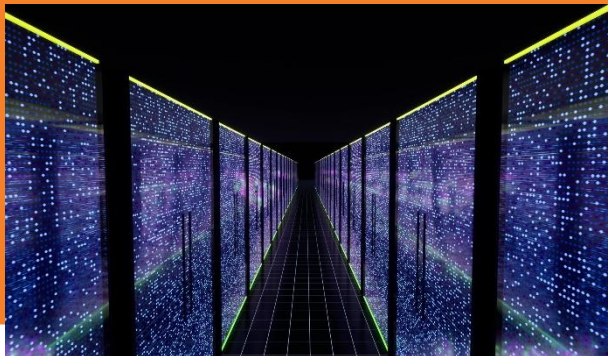

Rondetafelgesprek Archiefwet

Position paper decentrale overheden

Op 23 februari vindt een rondetafelgesprek plaats over de archiefwet. Namens de provincies, gemeenten en waterschappen zal Edward Stigter hieraan deelnemen. Hij is gedeputeerde van Noord-Holland.

Meer ambitie nodig voor duurzame toegankelijkheid

Het wetsvoorstel voorziet in het terugbrengen van de huidige termijn voor overbrenging van te bewaren digitale documenten naar de archiefdienst van 20 jaar naar 10 jaar. Daarmee wordt voorkomen dat blijvend te bewaren digitale documenten onvindbaar en onleesbaar worden. De koppeling van overbrenging aan openbaarmaking betekent dat over te brengen archieven ook eerder openbaar worden. Deze regel gaat echter pas in voor nieuwe informatie. Dat betekent concreet dat informatie uit 2023 pas in 2033 zal worden overgebracht, terwijl digitale informatie uit 2020 uiterlijk in 2040 wordt overgebracht. Daarvoor komt de maatregel te laat. Het ambitieniveau kan verhoogd worden door oudere archieven met terugwerkende kracht volgens de verkorte termijn over te brengen. Hieraan zijn wel financiële gevolgen verbonden.

Verbeteren kwaliteit informatiehuishouding pas helder met uitwerking

De verbinding tussen de Archiefwet 2021 en de Woo is een gelukkige, omdat deze duidelijker maakt waar de archivering toe dient: transparantie van de overheid ondersteunen. De doelstelling maatregelen te treffen om de duurzame toegankelijkheid van de digitale informatie te borgen zal in het algemeen bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van de informatiehuishouding. Het biedt tevens ruimte om te differentiëren en verschillende beheerregimes voor informatie van verschillend belang en bewaartermijn te hanteren. De Archiefwet 2021 biedt het algemene kader. De uitwerking krijgt zijn beslag in het Archiefbesluit en de Archiefregeling. Daaraan wordt nog gewerkt. Wij kunnen pas met enige zekerheid de doelstelling rond de kwaliteit van de informatiehuishouding beoordelen als beide beschikbaar zijn en er een uitvoeringstoets bij de decentrale overheden heeft plaatsgevonden.

Inhaalslag nodig om de informatiehuishouding op orde te brengen

De Wet open overheid (Woo) draagt bestuursorganen op om de informatiehuishouding op orde te brengen, hierbij verwijzend naar de Archiefwet. Voor de goede uitvoering van de Archiefwet 2021 zullen gemeenten, provincies en waterschappen een inhaalslag moeten maken om de duurzame toegankelijkheid te borgen en de informatiehuishouding op orde te brengen. Volgens de Maatschappelijke

Kosten en Batenanalyse (MKBA) op het gewijzigde wetsvoorstel Woo (2018) is een investering nodig in de orde van grootte van € 765 miljoen - waarvan €454 miljoen bij decentrale overheden - om de informatiehuishouding op orde te brengen.

In het wetsvoorstel voor de Archiefwet opgemerkt dat het Rijksprogramma 'Open op orde' (met een budget van €800 miljoen uit de POK-middelen) zal bijdragen aan de naleving van de archiefwettelijke eisen. In het Meerjarenplan Woo van de VNG, IPO en UvW zijn voor decentrale overheden vergelijkbare doelstellingen geformuleerd. Wij vinden het echter niet terecht dat decentrale overheden geen middelen voor dit thema hebben ontvangen. De belastingbetaler is er immers bij gebaat dat alle archieven op orde zijn.

Investeer in de kwaliteit van de archivaris

De meerwaarde van de verplichte aanwijzing van een archivaris wordt ondergraven door het vervallen van de diploma-eis en het ontbreken van duidelijke eisen waaraan de archivaris moet voldoen. Eenmalige opleiding van archivariissen is niet genoeg, maar moet structureel worden geborgd. Vraag de minister het initiatief van KVAN voor een beroepsregister van archivariissen te steunen. Vraag de minister van OC&W om structureel te blijven investeren in gemoderniseerde reguliere opleidingen voor archivariissen nu de Archiefwet de aanstelling van een archivaris verplicht stelt.

Momenteel laat de Archiefwet 1995 toe om de taken van de gemeentearchivaris te beleggen bij de gemeentesecretaris. Een aantal gemeenten heeft dat ook zo geregeld. De uitvoering door de gemeentesecretaris is minder intensief in vergelijking met die van een archivaris. Deze eis houdt daarom een verzwaring in. Wij vragen uw steun voor ons verzoek aan de minister om gemeenten voor de meerkosten becijferd op structureel € 3,9 miljoen (inclusief gemeenschappelijke regelingen) te compenseren.

Behoud de rol van algemene rijksarchivaris

Het archiefveld staat voor grote uitdagingen vanwege de digitalisering. Het is daarom van belang dat de minister en de algemene rijksarchivaris - zoals in de huidige Archiefwet 1995 - een wettelijke taak en rol behouden in het bevorderen van de kwaliteit van het archiefbestel als geheel. Nuttige programma's van het Nationaal Archief zoals Kennisnetwerk Informatie en Archieven (KIA), die uitwisseling in het veld bevorderen en bijdragen aan innovatie, verdienen structurele voortzetting. Borg deze rollen en taken in de nieuwe Archiefwet.

Borg continuïteit dienstverlening Regionale Historische Centra

Het Rijk heeft aangekondigd op termijn uit de gemeenschappelijke regelingen voor Regionale Historische Centra (RHC's) te willen treden. Door dit voorgenomen besluit lopen de decentrale overheden die deelnemen in de Gemeenschappelijke Regelingen een risico in het ontstaan van exploitatieproblemen bij de RHC's. Ook moeten zij een alternatieve leverancier van e-depotvoorzieningen zoeken nu de toegang tot het e-depot van het Nationaal Archief wordt afgesloten.